

może być urzeczywistniana w każdym dniu”. Zadanie to pozostaje stale aktualne, niezależnie od etapu rozwojowego człowieka, starość wydaje się pod tym względem okresem szczególnym – jest szansą dopełnienia życia na miarę posiadanej godności.

MARTA BUK-CEGIEŁKA, EWA WALCZAK
Doktorantki Instytutu Pedagogiki KUL

SPRAWOZDANIE Z CYKLICZNEGO SEMINARIUM
„W POSZUKIWANIU PEDAGOGICZNEJ KONCEPCJI
INTEGRALNEGO ROZWOJU I WYCHOWANIA DZIECKA”
2009-2010

Wychowanie i kształcenie szkolne musi koncentrować się na jakości człowieka jako osoby wychowanka. To zadanie staje się priorytetem i wyzwaniem dla nauczycieli aktualnie pracujących i tych, którzy w przyszłości staną przed dziećmi i polską młodzieżą. Jest to zadanie odpowiedzialne, bowiem – jak podkreśla I. Wojnar – „Od tego właśnie konkretnego człowieka, jego decyzji i wyborów, jego myśli i działań, jego wrażliwości i wyobraźni, zależy w znacznym stopniu jego własny los, a także mówiąc metaforycznie – losy świata, będącego w dość znacznym stopniu ludzkim przeciwieństwem”¹. To odpowiedzialne zadanie stoi przed nauczycielem i zobowiązuje go do twórczej pracy, poszukiwania nowych metod, strategii pedagogicznych, doboru i układu treści nauczania, stwarzania inspirujących sytuacji wychowawczych i dydaktycznych, projektowania, wdrażania i wartościowania innowacji pedagogicznych, tworzenia wspólnot edukacyjnych o specjalnych potrzebach i stwarzania im szans rozwoju, tworzenia mikrośrodowisk społecznych jako grup wsparcia w pracy pedagogicznej i wielu innych szczegółowych zadań. Ważną sprawą w tym względzie jest udział w różnych formach doskonalenia nauczycieli.

Dyskusja nad edukacją nauczycielską koncentruje się na: podstawach teoretycznych doskonalenia; koncepcjach i modelach doskonalenia nauczycieli; zakresie treściowym; komplementarności zawodowych kompetencji.

¹ I. W o j n a r, *Człowiek, demografia, zdrowie, polityka społeczna i kultura*, w: *Świat przyszłości a Polska*. Komitet Prognoz „Polska XXI wieku” przy Prezydium PAN, Warszawa 1995, s. 204.

Cz. Banach podkreśla, że: „Nowoczesna koncepcja edukacji nauczycielskiej polega na uzyskaniu wielości i komplementarności różnych kompetencji, takich jak: poznawcza, językowa, wartościująco-komunikacyjna, interpersonalna, kulturowa, życiowego doradztwa, praktyczno-moralna i techniczna”². Zdaniem autora: „Różne koncepcje i modele edukacji nauczycielskiej powinny wynikać z wiedzy pedeutologicznej i doświadczeń praktycznych oraz wizji i planów długofalowej reformy systemu edukacji w Polsce, a także oczekiwań społecznych szkoły i uczelni”³. Słusznie podkreśla R. Parzęcki, że: „W edukacji nauczycieli kryje się wyzwanie: uczynić przyszłych nauczycieli zdolnymi przyjąć to, czego nauczyli się o kształceniu i użyć tego samodzielnie w różnych sytuacjach, w których się znajdują, albo umożliwić im jako nauczycielom stosowanie praktycznego rozumowania. Nauczyciele muszą formułować zamiary oparte na przekonaniach, jak również muszą zmodyfikować swe przekonania i zamiary w świetle doświadczenia. Najważniejszą troską edukacji nauczycielskiej jest umożliwienie dokonywania tych modyfikacji w sposób racjonalny. Uczelnie powinny kształcić nauczycieli posiadających umiejętności analizy krytycznej w ramach umysłu o szerokiej i głębokiej wiedzy”⁴. W powyższym kontekście na uwagę w działalności doskonaleniowej nauczycieli zasługują kategorie czynności: uczenie się przez gromadzenie i rekonstrukcję doświadczenia, empiryczna koncepcja doskonalenia nauczycieli polegająca na wymianie doświadczeń⁵.

Doświadczenie pedagogiczne generuje wiedzę funkcjonującą, która przykuwa uwagę, dynamizuje wyobraźnię i myślenie, inspiruje do zmiany, twórczości pedagogicznej. Wyrasta więc zadanie stworzenia większej szansy studentom pedagogiki zetknięcia się z tą kategorią wiedzy. Ta szansa tkwi w organizacji dla nauczycieli nauczania wczesnoszkolnego i przedszkolnego seminarium wymiany doświadczeń, którego uczestnikami będą również studenci pedagogiki. Stąd w roku akademickim 2009/2010 kierowana przez prof. dr hab. Krystynę Chałas Katedra Dydaktyki i Edukacji Szkolnej KUL we współpracy z Lubelskim Kuratorem Oświaty – Krzysztofem Babiszem, zapoczątkowała organizację cyklicznego seminarium wymiany doświadczeń dla nauczycieli wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej pod ogólnym tytułem: „W poszukiwaniu pedagogicznej koncepcji integralnego rozwoju i wychowania dziecka”.

Celem seminarium jest zintegrowanie nauczycieli wokół istotnych zagadnień reformującej się szkoły i umożliwienie im doskonalenia zawodowego w tym zakresie. Istotne jest również umożliwienie studentom, głównie specjalności pedagogika szkolna, poznania nie tylko teoretycznych podstaw, ale i praktycznych uwarunkowań pracy dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczej. Seminarium wymiany doświadczeń wpisuje

² Cz. B a n a c h, *Orientacje – koncepcje edukacji nauczycielskiej* (wybór cytatów), Kraków 1998, s. 6.

³ Tamże, s. 7.

⁴ R. P a r z ę c k i, *Doskonalenie zawodowe, jako kolejny etap edukacji nauczycielskiej – wyzwania XXI wieku*, w: *Dialog o edukacji wobec zmian w globalizującym się świecie*, red. A. Karpińska, Białystok 2010, s. 323.

⁵ Zob. tamże, s. 325.

się więc w aktualne potrzeby nauczycieli oraz sprzyja łączeniu teorii z praktyką i poszukiwaniu własnej tożsamości zawodowej.

Problematyka seminarium została ujęta w cztery bloki tematyczne: Autorskie programy i systemy wychowawczo-dydaktyczne w przedszkolu i szkole wspierające integralny rozwój dziecka; Optymalizacja szans edukacyjnych dziecka wiejskiego; Rozwój twórczej aktywności dziecka; Technologia multimedialna w edukacji elementarnej.

Uroczystego otwarcia seminarium, podczas pierwszego spotkania, dokonali: inicjator i pomysłodawczyni przedsięwzięcia, prof. dr hab. Krystyna Chałas – kierownik Katedry Dydaktyki i Edukacji Szkolnej KUL, ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL – prodziekan Wydziału Nauk Społecznych KUL, dr hab. Alina Rynio, prof. KUL – dyrektor Instytutu Pedagogiki KUL, oraz mgr Krzysztof Babisz – Lubelski Kurator Oświaty.

W ramach seminarium odbyły się cztery spotkania tematyczne, w których udział wzięło 60 nauczycieli z Lublina i województwa lubelskiego oraz 50 studentów i doktorantów pedagogiki szkolnej.

Pierwsze spotkanie odbyło się 11 grudnia 2009 r., którego tematyką były „Autorskie programy i systemy wychowawczo-dydaktyczne w przedszkolu i szkole wspierające integralny rozwój dziecka”. Przedmiotem prezentacji był program wychowania przedszkolnego według koncepcji pedagogicznej bł. Edmunda Bojanowskiego. Doświadczenia z jego realizacji zaprezentowane były przez s. dr Loyolę Opiełę. Na kanwie wieloletniego doświadczenia w zawodzie nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej oraz dyrektora szkoły zaprezentowana była przez Helenę Sobolewską problematyka autorskich programów wychowawczo-dydaktycznych w kształceniu zintegrowanym. Metoda Marii Montessori jako alternatywa dla twórczej pracy dzieci, rodziców i nauczycieli oraz jej aspekt wszechstronnego rozwoju dziecka w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej były przedmiotem prezentacji pracy B. Kowalczyk i M. Mroczkowskiej, nauczycielek Przedszkola nr 4 w Świdniku, oraz D. Wójcik ze Szkoły Podstawowej nr 7 w Świdniku.

Kolejne spotkanie seminaryjne zatytułowane: „Optymalizacja szans edukacyjnych dziecka wiejskiego” odbyło się 29 stycznia 2010 r. W tym spotkaniu udział wzięło czterech prelegentów. Anna Kanadys, nauczycielka Szkoły Podstawowej w Nowej Woli, przedstawiła problem optymalizacji szans edukacyjnych dziecka wiejskiego w świetle własnej praktyki zawodowej. Danuta Wójcik, nauczycielka Szkoły Podstawowej nr 7 w Świdniku oraz koordynator wojewódzkiej akcji Cała Polska Czyta Dzieciom i Ambasador Mądrego Wychowania, zgłębiła temat roli głośnego czytania jako czynnika wspierającego rozwój dziecka. Zagadnienie dotyczące roli opiekuna praktyk studenckich w szkole i przedszkolu zanalizowała Barbara Kratiuk – Konsultant Wychowania Przedszkolnego z ramienia Lubelskiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Białej Podlaskiej. Podczas tego spotkania innowacyjne, autorskie programy i pomoce dydaktyczne do nauczania matematyki zaprezentowała Fundacja Edukacja Polska.

Temat trzeciego spotkania, które odbyło się 12 marca 2010 r., brzmiał: „Rozwój twórczej aktywności dziecka”. Teoretyczne podstawy twórczości i samorealizacji oraz ich wpływ na wychowanie przedstawione były przez Małgorzatę Matysiak-Murat, nau-

czycielkę Gminnego Przedszkola w Końskowoli. Drugim zagadnieniem będącym przedmiotem dyskusji i analiz była inteligencja wieloraka, jako droga do sukcesu każdego dziecka. Zagadnienie to przedstawione zostało przez Justynę Wiśniewską i Iwonę Gabryel, nauczycielki ze Szkoły Podstawowej nr 30 w Lublinie. Ważnym i trudnym problemem w pracy nauczyciela są zaburzenia emocjonalne dziecka. Doświadczeniem ich rozpoznawania na podstawie rysunku dziecka podzieliła się Anna Kanadys, nauczycielka Szkoły Podstawowej w Nowej Woli. Autorka serii zeszytów ćwiczeń pt. „To już potrafię”, Jadwiga Dejko, zaprezentowała system edukacyjny PUS.

Tematem ostatniego dotychczas spotkania, które odbyło się 28 maja 2010 r., była „Technologia multimedialna w edukacji elementarnej”. Podczas seminarium Katarzyna Gromek, doktorantka Instytutu Pedagogiki KUL, zgłębiła temat zastosowania komputera w procesie nauczania i uczenia się. Barbara Szychowicz, nauczycielka Szkoły Podstawowej nr 7 w Świdniku, przybliżyła zagadnienie dotyczące ortografii historycznie i geograficznie. W trakcie spotkania miała miejsce również prezentacja ofert wydawnictw edukacyjnych z zakresu wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej.

Zwieńczeniem cyklicznego seminarium wymiany doświadczeń było jego podsumowanie przez prof. dr hab. Krystynę Chałas, połączone z uroczystym rozdaniem uczestnikom certyfikatów udziału. Prowadzone seminarium pozwoliło nauczycielom zaprezentować swoje doświadczenia w rozwiązywaniu problemów będących przedmiotem seminarium, dokonać wartościowania swojej pracy pedagogicznej w kontekście pracy innych nauczycieli, było źródłem inspiracji zmiany dotychczasowych rozwiązań. Dla studentów było okazją sprawdzenia przydatności wiedzy teoretycznej, źródłem uszczegółowionej wiedzy dydaktycznej oraz wiedzy funkcjonalnej.

Mając na uwadze duże zainteresowanie słuchaczy i pojawiające się nowe tematy związane z reformującą się szkołą, seminarium będzie kontynuowane w kolejnych latach, a jego formuła poszerzana i dostosowywana do potrzeb i oczekiwań uczestników. Charakter seminarium będzie orientowany w kierunku badań w działaniu.